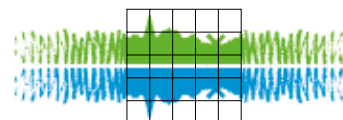

Jaarverslag 2010

**Vrijwillige
weidevogelbescherming**

Landschapsbeheer Drenthe

INHOUD

VOORWOORD	3
ORGANISATIE	4
BROEDSEIZOEN 2010	9
BIJLAGE 1 UITKOMSTRESULTATEN PER SOORT	12
BIJLAGE 2 GEVONDEN NESTEN PER GROEP	13
BIJLAGE 3 CONTACTPERSONEN GROEPEN	14

Voorwoord

Van Sinterklaas kreeg ik Dorrestijns Vogelgids. De titel is al grappig. Het was eigenlijk ook een grapje. Want in Huize Van Oosterhout is mijn haat-liefde verhouding met vogels genoegzaam bekend. Hilarisch zijn de verhalen over mijn hardlooptochten in het bos bij Anloo waar ik tot twee keer toe letterlijk in mijn kuif ben gepikt door een buizerd of zo, de laatste keer tot bloedens toe. Nog nahijgend vertelde ik bij thuiskomst over mijn bloedstollende gevecht met een roofvogel met een spanwijdte van bijna een meter. En dat ik toen de tip uit mijn hardloopblad uitvoerde: “men neme een lange stok en zet die boven het hoofd, zoals een indiaan met een veer doet”. De vogel zoekt het hoogste punt, zodat een aanval op de kruin wordt vermeden. “En hielp het, pap,” vraagt de oudste dochter gemelijk. Natuurlijk niet, want je zet pas een stok boven je hoofd als de aanval is geweest. Of je moet 10 kilometer lang met een tak op je hoofd door het bos gaan rennen (de meiden deden het na voor oma: “kijk oma, zo liep papa door het bos...”). Dat is in mijn positie bovendien goed voor een motie van wantrouwen door de raad of minimaal een stukje in de krant: “burgemeester Aa & Hunze in verwarde toestand aangetroffen in bossen Anloo”.

Die haat-liefde verhouding kenmerkt zich ook in mijn schamele kennis van het vogelbestand. Ik zou denk ik een heel eind komen in een algemene kenniskwis als “Twee voor twaalf”. Maar bij de eerste de beste vogelvraag zou ik passen en hoopvol kijken naar mijn opzoek-secondant.

De mus herken ik nog net, de merel en de kraai gaan ook nog, maar bij de herkenning van een weidevogel moet ik al snel bluffen. Natuurlijk kom ik er mee weg met een doodoener als: “je moet ook niet alles willen weten”. Maar op de een of andere manier irriteert het me toch. Je wilt als beschaafde opvoeder toch ook wel eens tegen je kinderen willen zeggen: ‘kijk, daar is de veldleeuwerik’. Dat deed ik dan ook, tot ze een jaar of zeven waren. Ze knikten dan braaf, zonder al teveel door te vragen. Maar na hun zevende begonnen ze te vragen te stellen: “oh ja, hoe weet je dat?” En nog een paar jaar later zeiden ze: “nee hoor, dat is een scholekster”. Aan de olijke blik van mijn vrouw te zien, hadden ze dan gelijk.

Kortom, er is lef voor nodig om de burgemeester van Aa & Hunze op deze plaats een voorwoord te laten schrijven. Toch durf ik te voldoen aan dit verzoek, omdat ik dan wel geen kenner van de weidevogel ben, maar wel een oprechte genierter. Op mijn vele tochten door het Drentse land heb ik goed leren kijken naar alles wat er leeft. Vraag me niet hun namen, maar ik zie dagelijks de mooiste vogels door het werk en in het land. De weidevogel is een grote verrijking voor de diversiteit van het

landschap.

Maar er is nog een facet waarom het thema me interesseert. De weidevogel bevindt zich haast per definitie binnen de driehoek natuur-landbouw-recreatie. Je zou dit de Drentse Bermudadriehoek kunnen noemen, maar ik ben een positief ingesteld mens. De weidevogel, als beeldbepalend natuurlijk element, verdient een evenwichtige plaats binnen de landbouw en de recreatie. Dat is wat passen en meten in ons drukke landje en zeker in onze provincie. Maar Landschapsbeheer Drenthe kenmerkt zich in haar werkwijze door zijn slimme niet polariserende werkwijze. Ik zal trachten, ook in de rol van voorzitter van het Recreatieschap Drenthe oog te blijven houden voor dit belangrijke thema.

Tenslotte vraag ik uw aandacht voor de positie van de vrijwilliger. Het is mijn stellige overtuiging dat de bescherming van de weidevogel alleen tot stand kan komen door de bereidwillige inzet van talloze mensen. Zij zetten zich heel wat uurtjes in om de weidevogel enige bescherming te bieden.

Eric van Oosterhout, burgemeester Aa & Hunze

Organisatie

Jaaravond 2010

Op 10 maart werd, in een wederom volle zaal van zalencentrum Meursinge Westerborg, de jaarlijkse jaaravond gehouden voor de deelnemers aan het project Boerenlandvogels. De voorzitter van de avond, Machiel Sol, opende de avond om half acht. Machiel Sol is bestuurslid van zowel Boerenlandvogels als Landschapsbeheer Drenthe. Hij maakte de 200 aanwezige vrijwilligers attent op een verandering in het programma. De presentatie van Andre Eijkenaar kwam ter vervallen wegens familieomstan-

digheden. Fotograaf Booi uit Coevorden werd bereid gevonden om het avondprogramma compleet te maken. Jaap van Gorkum, provinciaal coördinator, presenteerde aansluitend de resultaten van het weidevogelseizoen 2009. De eerste gast, Juke Altenburg medewerker van Vogelbescherming Nederland, bedankte de aanwezige vrijwilligers voor hun inzet voor de boerenlandvogels. Tevens liet hij de aanwezigen kennis maken met de projecten van Vogelbescherming.

De tweede gast, onderzoeker Wolf Theunissen van Sovon, werd uitgenodigd om tekst en uitleg te geven naar aanleiding van recent afgerond onderzoek. Wolf onderzocht de consequenties van het nestbezoek van weidevogelnesten door o.a. vrijwilligers. Na de presentatie van de onderzoeksmethode en de resultaten die aan het onderzoek verbonden zijn, was er ruimte voor discussie. Samenvattend was de conclusie: denk na voor je een weiland bezoekt en kom zo weinig mogelijk bij de nesten. De derde gast, fotograaf Booi, vertelde de ontwikkelingen in Wommels. Boer Murk groef daar een tweede plasdras. Booi's presentatie werd, net als vorig jaar, met heel veel verba-zing en enthousiasme ontvangen.

Gebiedscoördinatie

Collectief weidevogelbeheer

In 2010 is de SNL-regeling (subsidie-regeling Natuur en Landschap) van start gegaan, de opvolger van het zogenaamde Programma Beheer. De regeling is een belangrijk instrument voor het behoud van weidevogels in het boerenland. Het gaat hier namelijk om zwaardere maatregelen als het uitstellen van maaien, waarmee de gewenste rustperiode voor broeden en opgroeien van kuikens gewaarborgd wordt. Dit geldt niet alleen voor de steltlopers maar ook voor kleine zangvogels en eenden.

Weidevogelbeheer in het kader van de SNL is gekoppeld aan een planmatige aanpak waarbij gebiedsgericht werken centraal staat. Op gebiedsniveau wordt invulling gegeven aan het zo doelmatig mogelijk inzetten van maatregelen op ecologische basis. Hierdoor worden maatregelen en middelen geconcentreerd in weidevogelrijke delen en delen met de meeste potenties. Naast aandacht voor beheer worden ook zaken als herstel van openheid en predatiebeheer in de aanpak betrokken. Al deze zaken dienen op gebiedsniveau te worden afgestemd. In Drenthe wordt hierbij samengewerkt met ANV Boermarkte Wasperven, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Weidevogelgroepen, WBE's en gemeenten. Alle gewenste maatregelen en gestelde doelen worden vastgelegd in een plan voor collectief beheer: het gebiedsplan. Voor het vervullen van bovenstaande activiteiten heeft de provincie Drenthe Landschapsbeheer Drenthe aangesteld als gebiedscoördinator. Dit op basis van de gebiedskennis en het bestaande netwerk van boeren en vrijwilligers.

In 2010 zijn de plannen voor het Dros-tendiep, Klatering en Wapserven goedgekeurd. In 2010 is een start gemaakt met de realisatie van het beheer, iets wat de komende jaren verder zal worden uitgebreid en desgewenst gewijzigd. In 2010 is een aanzienlijk oppervlak aan beheer gerealiseerd (tabel 1), waaronder relatief veel zwaar beheer zoals het ontwikkelen van kruidenrijk grasland, plas-dras, bonte weideranden en maaidata van 22 juni en 1 juli! Dat voldoende zwaar beheer de gewenste resultaten kan opleveren blijkt

wel uit de eerste indrukken. De realisatie van plas-dras in het gebied van de ANV Boermarke Wapserveen leverde her-vestiging van grutto op, maar trok ook soorten als tureluur en Kievit aan. De jongen van de tureluur maakten ook dankbaar gebruik van het plasdras perceel.

Ook steeg het aantal kleine zangvogels in dit gebied. In het Drostendiep werden met name in de zuidelijke gebiedsdelen opvallend veel gruttoparen met jongen opgemerkt. Dit is goed nieuws voor het laatste gruttobolwerk in Drenthe. De indruk is dat ook soorten als veldleeuwrik en gele kwikstaart hier snel reageren op extensivering van het graslandgebruik. Inmiddels zijn er voor 2011 nieuwe beheersafspraken met agrariërs die mee willen doen aan beheer. Hiermee worden enkele weidevogelrijke delen onder zwaarder beheer gebracht. Uit de Klatering bij Beilen kwamen minder positieve berichten. Kleine zangvogels bereiken hier wel hoge dichtheden; de steltlopers blijven hier echter afnemen. Het broedsucces was hier ook nihil. Hopelijk brengen enkele verwachte uitbreidingen van beheer in 2011 hier verandering in. In het najaar van

2010 zijn voor de gebieden Breevenen en Grote Masloot ook gebiedsplannen opgesteld. Deze zullen in het voorjaar van 2011 operationeel zijn. In oktober werd in Dalen voor de deelnemende agrariërs een informatieve avond georganiseerd. Hessel Agema, Friese agrariër met een goede melkproductie en veel weidevogels, presenteerde zijn inpassing van structureel beheersgebied gras in zijn bedrijfsvoering. Deze avond werd goed bezocht, zoals u op de foto kunt zien.

Collectiefbeheer	
Drostendiep	342
Klatering	54
Wapserveen	231
Breevenen	20
Grote Masloot	59
Totaal	706

Tabel 1: realisatie van beheer

De nieuwe regeling blijkt in de praktijk nog wel problemen op te leveren in de aanvraagfase. Zo werkt de Toolkit, een systeem waarin het beheer wordt vastgelegd, nog niet naar behoren. Rondom de nieuwe aanvraagprocedure ontstaat nog steeds onduidelijkheid bij agrariërs, waardoor enkele aanvragen niet gehonoreerd zijn. Dit komt uiteindelijk niet ten goede aan de motivatie en realisatie van het gewenste herstel van weidevogelpopulaties. De problemen worden landelijk erkend door alle betrokken instanties en er wordt naar oplossingen gezocht. Ten aanzien van het versimpelen van de regeling zijn nog stappen te maken. Ten aanzien van de kwaliteit van beheer zijn die al gemaakt!

Cursus

Jaarlijks worden er twee cursussen georganiseerd om nieuwe vrijwilligers voor de weidevogelbescherming te werven. Nieuwe vrijwilligers zijn nodig om het verlies door verhuizing of ziekte e.d. op te vangen. In overleg met de coördinatoren van de vrijwilligersgroepen in Drenthe worden ieder jaar de locaties bepaald. In 2010 waren het de groepen uit Dalen en De Veenkoloniën die graag nieuwe mensen binnen hun groep wilden verwelkomen. Naar aanleiding van het persbericht meldden zich 17 potentiële vrijwilligers aan voor de cursus in Anderen (kantoor Landschapsbeheer Drenthe). In de Baander te Dalen waren 12 nieuwe cursisten aanwezig. Agrariër Boesjes uit Dalen vertelde over zijn boerenbedrijf en de weidevogels. Op de foto ziet u een gespaard wulpennest, waar Boer Jan ruim omheen geplougd had. Ondanks de moeite van de boer en de vrijwilligers werd dit nest helaas gepredeerd. De coör-

dinatoren van de groepen Boerenlandvogels De Veenkoloniën, Dalen, Norg en Emmen waren aanwezig om kennis te maken met de nieuwe mensen. Naast deze vier groepen profiteerden nog vijf andere groepen van de aanwas van nieuwe vrijwilligers via de cursussen. Ook werden

er twee nieuwe groepen opgericht. Vier cursisten, deels met veel veldervaring, gaan samen als zelfstandige groep aan de slag tussen Gasteren en Anderen. Rondom Smilde werd al eerder geprobeerd een groep te formeren uit nieuwe en gevestigde vrijwilligers. Tijdens een positieve bijeenkomst met boeren en vrijwilligers werd de groep Smilde “geboren”. Bij De Wijk meldde zich een ervaren vrijwilliger. Hij gaat zelfstandig aan de slag bij reeds benaderde boeren in een nieuw gebied nabij Meppel.

Ervaringen Gerrit Struik als eerste jaar vrijwilliger

Op 1 maart 2010 was er de laatste voorlichtingsavond in Anderen.

Als nieuweling had ik hieraan deelgenomen en trof daar een goede bekende.

We besloten ons niet aan te sluiten bij de diverse groepen maar zelf een nieuwe groep te starten en zodoende het totale zoek gebied in Drenthe te vergroten. Na het voorstel bij Jaap van Gorkum gedaan te hebben was deze direct akkoord en kon het zoeken naar een geschikt gebied aanvangen. Zelf hadden we al een idee, maar later blijkt dat deze gebieden al deels door andere vrijwilligers werden bezocht.

Ons team bestaande uit Be van der Veen, “Bill” Jager en Gerrit H. Struik zal worden begeleid door Flip ter Heide. Gelukkig hadden wij al veel ervaring en was het voor Flip een makkie. Later nam hij ook Tjitske Postuma mee als enthousiaste vrouwelijke vrijwilligster. We kregen het voorstel van Jaap om een zoekgebied nabij Anloo, Anderen en Gasteren weer op te starten. Jaren terug werd dit gebied niet meer bezocht vanwege 100% predatie, mogelijk

door vossen. Als nieuwelingen hebben we de handschoenen opgepakt en zijn aan de slag gegaan. Op 8 april was pas de eerste verkenningsdag. Wat laat, maar toch. Het leverde wel gelijk 6 nesten op waarvan een grutto nest met een erg bleek en nat ei. Het was toen erg koud en nat. Later is dit goed gekomen vier grutto eieren en allen uit. Met de scholeksters waren we minder gelukkig niet duidelijk wat er is gebeurd maar ze waren plotseling vertrokken. De grootste predatie ondervonden we van de mens. Ondanks goede markering zijn er toch nog drie nesten door bewerking van het land verdwenen. Jammer maar dat kan gebeuren. Dat het gebied een aantal verrassingen voor ons in petto had wisten we niet. Op een dag in het vroege voorjaar ontdekten we dassensporen; gelukkig niet in het gebied door maar langs de rand. We hebben ze later niet weer gezien. Half mei zagen we een grote groep nieuwe wulpen, zo’n 14 stuks, boven ons zoekgebied vliegen, wat grote verwachtingen wekte. Helaas echter waren ze na twee weken allemaal vertrokken. Deze waren duidelijk op doortocht. Ook een bijzonder geval was een Kievitnest met twee eieren waarin tevens een steen en een ronde kluit aarde ter grote van een ei lagen. Later lagen er vier eieren in; de steen en kluit lagen toen naast het nest. De conclusie van een eerste jaar is, dat het gebied zeker potentie heeft vooral door het lang uitblijven van de bewerking van de landerijen. De predatie kan groter worden door het soms aanwezig zijn van meeuwen en kraaien. Van de das denken we geen last te krijgen en met een beter overleg met de boeren hopen we ook die predatie te kunnen tegengaan. Uit de jaargegevens blijkt dat we een gemid-

deld jaar “nesten uit” hebben van 76,92% Voor het eerste jaar denken we een mooi resultaat te hebben bereikt. We hebben een goede groep van enthousiaste mensen en willen het gebied het komende jaar intensiever bekijken. Ik hoop dat alle vrijwilligers voor het nieuwe seizoen er weer net zoveel zin in hebben als wij.

Namens de Groep Anloo, Anderen, Gasteren.

Gerrit H. Struik.

Hulp bij de aanschaf van een verrekijker

Jaarlijks organiseert Combi foto Sipkes een kijker show bij “De Twee Provinciën” aan het Paterswoldsemeer. Voor vrijwilligers die op zoek zijn naar een nieuwe kijker biedt deze show een unieke gelegenheid meerdere kijkers te proberen. Op de locatie is ruim zicht over het vrije veld en het Paterswoldsemeer. Sipkes heeft Landschapsbeheer in 2005 een telescoop in bruikleen gegeven. Deze wordt al jaren gebruikt bij de begeleiding van nieuwe vrijwilligers. Dit jaar kunt u, tussen elf en vier uur, op zondag 17 april van deze gelegenheid gebruik maken. Kijk ook op: www.verrekijkerwinkel.nl

Voorlichting

Op verschillende momenten en locaties is voorlichting gegeven over de bescherming van boerenlandvogels. Jaarlijks richt Landschapsbeheer (i.s.m. Vogelwacht Eelde e.o.) een stand in op de open dag van de biologische boerderij ‘t Hoogveld bij Eelde. Afgelopen jaar werden verschillende start- en evaluatieavonden van weidevogelgroepen bezocht. Dit waren de groepen uit: Dalen, Emmen, Eelde, Norg, Smilde, Wapserveen en Gieten.

Provinciale coördinatoren bezoeken Drenthe

Alle provincies beschikken over een weidevogelcoördinator. In Utrecht worden jaarlijks drie gezamenlijke bijeenkomsten gepland. Naast deze vergaderingen wordt er tevens een veldexcursie georganiseerd. Samen met coördinator Leo Stockman van de provincie Groningen werd dit jaar de Eelder- en Peizermeden en het mozaïek-beheer in het Drostendiep bij Dalen bezocht. De collega's uit de rest van Nederland verheugden zich vooral op het zien en horen van de veldleeuwerik. Vanwege het slechte weer was deze soort helaas niet actief. Naast deze weidevogelgebieden werd een natuurontwikkelingsproject van SBB nabij Gees bezocht. Boswachter Ernst Jan Haaksman gaf ter plekke uitleg.

Weidevogelkijkweek

In de week 17 t/m 25 april werd dit jaar voor het eerst een landelijke weidevogelkijkweek georganiseerd. Samen met Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, de 12 Landschappen, BFWW, SBNL, Veelzijdig Platteland Nederland, Natuurlijk Platteland en Vogelbescherming is het doel om

een breder publiek kennis te laten maken met de weidevogels en hun bescherming. Financieel werd dit project ondersteund door de Nationale Postcode Loterij en de provincies Noord Brabant, Overijssel en Friesland. Aan de vrijwilligersgroepen en beheerders door heel Nederland werd gevraagd om een activiteit te organiseren rondom het thema weidevogels. Landelijk werden vogelkijkhutten door ervaren vrijwilligers bemand, fietstochten georganiseerd enz. Samen met de Vrijwillige Weidevogelbescherming Dalen werd er in Drenthe een fietstocht rondom één van de beste weidevogelgebieden van Drenthe uitgezet. Bij de startlocatie was Combi Sipkes uit Groningen aanwezig met een ruim assortiment aan kijkers en telescopen. Onderweg werden twee locaties van telescoop en foldermateriaal voorzien. De kijkweek staat in 2011 gepland op 16 t/m 24 april.

Verbreding

Naast het beschermen van weidevogel-nesten tegen de landbouwactiviteiten, houden steeds meer groepen zich bezig met het beschermen van andere broedvogels in het agrarische cultuurlandschap. Hierbij gedacht worden aan het plaatsen, controleren en onderhouden van nestkas-

ten voor Steenuil, Kerkuil, Huiszwaluw, Boerenzwaluw en Torenvalk. Voor het eerst dit jaar beschikte Landschapsbeheer over bouwpakketten van koolmees nestkastjes, gezaagd door een zorgboerderij. Basisschoolkinderen in Zuidlaren, Eelde, Vries en Nieuw-Balinge werden door weidevogelvrijwilligers ondersteund bij het timmeren en schilderen van hun eigen kastje. Vogelwacht Uffelte e.o. en Vogel-

werkgroep Vliegvlug uit Meppel waren de afgelopen jaren al actief op dit gebied. In maart werd er in samenwerking met stichting Het Drentse Landschap, de Wmd en de Nam een cursus broedvogelinventarisatie, volgens de BMP methode, georganiseerd. Peter Klomp uit Assen was verantwoordelijk voor de theorieavonden. In het veld werden de cursisten begeleid door Kathelijne De Maeijer en Martijn Versluijs.

Veldbegeleiding

Na de theorie op de twee cursusavonden, is een paar jaar goede begeleiding in het veld essentieel voor de opleiding van nieuwe vrijwilligers. Daar waar een dergelijk traject niet mogelijk is binnen de bestaande groepen, kan een beroep worden gedaan op Landschapsbeheer Drenthe. Naast opleiding van nieuwe vrijwilligers is er ook de mogelijkheid Landschapsbeheer te laten ondersteunen bij het opsporen van de nesten van “lastige” soorten als grutto en tureluur. Bij de veldbegeleiding in Zuid-Drenthe kon Landschapsbeheer voor het tiende achtereenvolgende jaar gebruikmaken van de diensten van vrijwilliger Frits Fink. Daarnaast ondersteunde Flip ter Heide twee groepen in Noord-Drenthe. Begeleiding vond plaats bij de groepen Assen, Alteveer, Beilen, Coevorden, Dalen, Norg, Gasteren.

Groepcoördinatoren

In Drenthe zijn 33 groepen actief met de

bescherming van boerenlandvogels. Twee nieuwe groepen ontstonden in Smilde en Gasteren. Gerrit Struik coördineert de groep Gasteren en Evert Meeuwissen coördineert de groep Smilde. Beiden zijn in 2010 zeer actief geweest met het benaderen van de agrariërs in hun nieuwe gebied. De coördinator M. Meinen van Milieusamenwerkingsverband 't Riestland uit de Wijk, draagt zijn coördinerende rol over aan Dhr. R. Rooze. Er was ook droevig nieuws. Twee van de huidige coördinatoren en een in 2005 gestopte groepscoördinator zijn overleden. Fred van Vemden uit Uffelte, Jannes Rossien uit Borger en Rein Koldijk uit Norg.

Fred was vanaf de start van het weidevogelproject in 1996 zeer actief. Naast de weidevogels zette hij zich in voor de kwartelkoning, de zwaluwen en “zijn” vogel de Steenuil. Landelijk gaat het slecht met de steenuil. Met name door de inzet van Fred zat het aantal steenuilen in het

werkgebied van de Vogelwerkgroep uit Uffelte in de lift. Voor zijn inzet werd Fred in door Sovon Vogelonderzoek verkozen als vrijwilliger van het jaar 2008.

Jannes Roossien was ook een coördinator van het eerste uur. Als oud raper van kievitseieren en lid van Vanelus Vanelus zag Jannes lijdzaam toe hoe de grutto uit zijn veld verdween. Jannes was een prettig mens die altijd vrolijk was en veel gevoel voor humor had.

De uit Friesland afkomstige Rein Koldijk startte in 1996 als coördinator van IVN Norg. Mede door de gezondheid van zijn vrouw en een afnemend fitheid van hem zelf droeg hij in 2005 het coördinatorschap over aan Guido Lek.

In januari en september organiseerde de provinciaal coördinator vergaderingen met de groepscoördinatoren. Naast het uitwisselen van ervaringen, het bespreken van de veldgegevens en het uitdelen van vergunningen, werden landelijke ontwikkelingen binnen de weidevogelbescherming met de aanwezigen besproken. De avonden werden afgesloten met een film. In januari was dit de Friese film met Sieb van der Ploeg over de nieuwe SNL subsidieregeling “Noodkreet voor weidevogels”. In oktober werd de film “Een toekomst voor weidevogels?” getoond.

In deze film schetst oud schaatser en weidevogelliefhebber Ard Schenk zijn toekomstvisie van de weidevogels. Voor alle groepscoördinatoren was er een exemplaar van deze film beschikbaar.

Fred van Vemden (links) tijdens excursie Verbreding voor weidevogelgroepen

Broedseizoen 2010

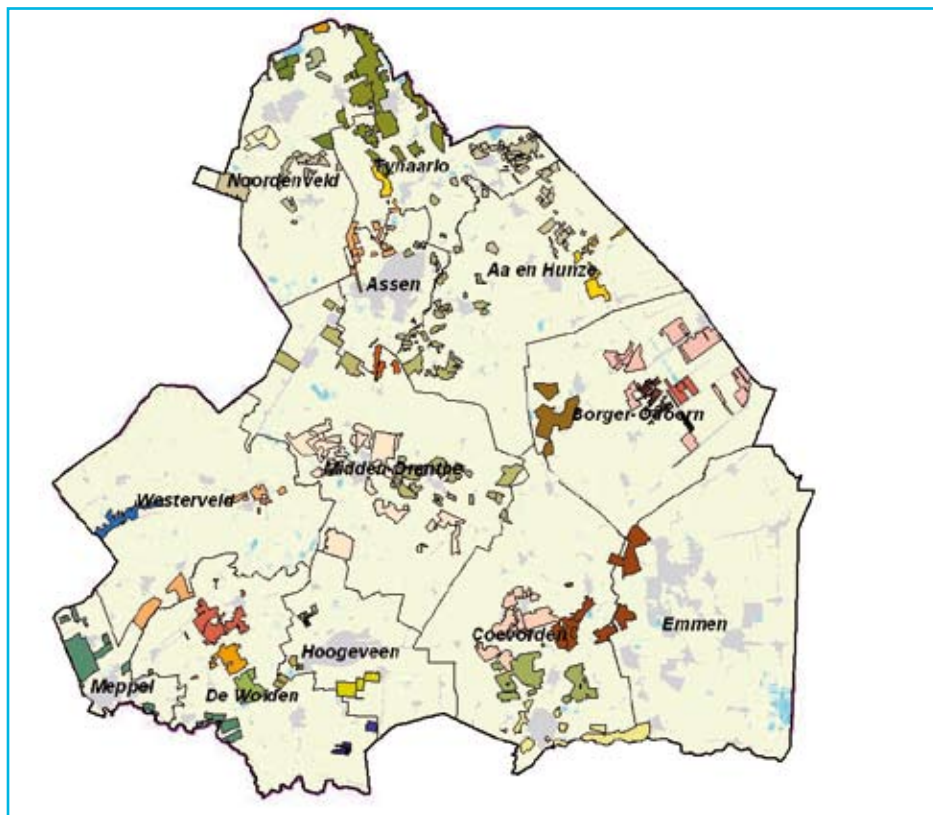
Weer en weidevogels in 2010

De maand maart was zacht te noemen. De eerste weken van maart verliepen koud, met de eerste tien dagen veelal lichte tot matige vorst in de nachten. De tweede helft van de maand waren de meeste dagen zacht tot zeer zacht. Het weer was wel wisselvallig met regelmatig regen; veel zon zagen we alleen op enkele dagen. Vanaf 20 maart werd de 20 graden grens overschreden. De maand verliep over z'n geheel vrij droog, alleen op 20^e was er veel neerslag. Door het relatief droge weer konden werkzaamheden als mestinjectie al vroeg worden uitgevoerd en eind maart gingen de eerste bewerkingen van de akkers van start. De eerste week van april verliep wisselvallig onder invloed van lagedrukgebieden. Daarna werd vrijwel de gehele maand het weer bepaald door hogedrukgebieden. Dat resulteerde in veel zonneschijn en weinig neerslag. De aangevoerde lucht kwam wel vaak uit noordelijke richtingen waardoor de maxima overdag gematigd bleven en het tijdens de nachten flink kon afkoelen. Op 23 april werd in Eelde een minimum temperatuur gemeten van $-4,5^{\circ}\text{C}$. Tegen het einde van de maand werd de lucht uit meer zuidelijke richtingen aangevoerd en werd het warm voor de tijd van het jaar. Over de gehele maand viel de helft van de normale neerslag in de maand. Het relatief koude en droge weer zorgde voor een flink vertraagde grasgroei. Werkzaam-

heden op akkers daarentegen konden begin april al op grote schaal worden uitgevoerd.

Mei 2010 ging de boeken in als de koudste meimaand in bijna twintig jaar. Vooral de eerste drie weken van mei verliepen nat en behoorlijk koud. Op 11 en 12 mei viel in Drenthe bijna 30 mm regen. De eerste twintig dagen kwam de gemiddelde temperatuur geen enkele dag boven de normale waarde voor de tijd van het jaar uit. De eerste helft van mei verliep ook erg somber. Hiermee werd de vertraagde grasgroei van april voortgezet en kon er slechts op zeer beperkte schaal gemaaid

worden. Voor veel wulpen, grutto's en tureluurs was het mogelijk om voor mei uit het ei te kruipen. Bovendien was de vegetatie met name tot midden mei nog kort en open, waardoor de foerageeromstandigheden voor kuikens ook beter dan gemiddeld waren. Op 20 mei kwam de temperatuur voor het eerst boven de 20 graden. Vanaf het Pinksterweekend verbeterde het weer zich. De temperaturen kwamen weer uit rondom de normale waarden en er kwam meer ruimte voor de zon. Vanaf deze periode werd er massaal gemaaid, echter lokaal pas in de eerste week van juni.

figuur 1. Ligging beschermingsgebieden weidevogelgroepen in Drenthe

Juni was zeer zonnig, droog en warm. De eerste week was het mooi weer, met zomerse temperaturen. Voor de aanwezige weidevogelkuikens waren dit ideale omstandigheden. Door een depressie verliep de tweede week van de maand wisselvallig. Door een noordelijke stroming bleef het lang erg fris voor de tijd van het jaar. Pas vanaf 22 juni was er volop zon en werd het weer warmer.

Omvang

Het aantal vrijwilligers groeide naar 570. Het natuurlijke verloop wordt jaarlijks gecompenseerd met instroom van voornamelijk cursisten. Rondom Smilde, De Wijk en tussen Gasteren en Anderen werd er areaal beschermd gebied aan het totaal toegevoegd.

Ligging beschermingsgebieden weidevogelgroepen in Drenthe. Volgens de huidige gegevens werken er zo'n 700 agrariërs mee binnen het Boerenlandvogel project, Figuur 1.

De eerste nestvondsten

Op 19 maart om 8.30 uur vond Jan Hoekstra uit Westerbork het eerste Kievitei van Drenthe. Op 16 maart werd bij Bunscho-

Kievit	19 maart	Dhr. Hoekstra	Westerbork	nest met 1 ei
Grutto	4 april	Dhr. Gommer	Coevorden	nest met 4 eieren
Tureluur	7 april	Dhr. Ter Heide	Norg	nest met 1 ei
Scholekster	6 april	Dhr. Scheper	Emmen	nest met 3 eieren
Wulp	1 april	Dhr. Ter Heide	Norg	nest met 1 ei

Eerste nestvondsten in Drenthe

ten het eerste ei van Nederland gevonden. De nestvondsten geven aan dat de eileg in 2010 een week later op gang kwam dan het voorjaar van 2009.

Gevonden legfels

Er werden dit jaar 2439 nesten gevonden. Voorig jaar kwam het totaal op 2581. Naast een jaarlijkse afname bij veel groepen, is de nieuwe subsidieregeling SNL van invloed op de cijfers. Op de percelen met veel weidevogels werden subsidiepakketten afgesloten. De aanwezige nesten staan niet bloot aan landbouwactiviteiten en worden daarom niet opgezocht en geregistreerd. Wel worden de broedparen geteld in deze percelen. In bijlage 1 staat een overzicht van de gevonden legfels. Om predatie te vermijden wordt minder naar nesten gezocht op percelen waar beschermen niet nodig is. Opvallend is de toename van het aantal Kievitei-nesten ten opzichte van 2009.

Uitkomstresultaat

Het uitkomstresultaat over alle gevonden legfels in de provincie kwam uit op 59%. In 2009 was dit 55%. Bij de verschillende soorten waren, ten opzichte van 2009, geringe verschillen waarneembaar (tabel 2). Bij de wulp en grutto lijkt zich de laatste jaren een afname af te tekenen,

Kievit	16 maart
Grutto	25 maart
Tureluur	3 april
Scholekster	2 april
Wulp	22 maart

Nederland

de overige soorten laten een vrij stabiel beeld zien.

Soort	Uitkomstsucces %			
	2010	2009	2008	2007
Scholekster	57	60	57	60
Kievit	58	53	53	54
Grutto	70	59	69	70
Wulp	66	57	65	67
Tureluur	76	73	77	77

Tabel 2. Uitkomstsucces steltlopers 2007-2010

Verliesoorzaken

Belangrijkste verliesoorzaken in 2010 waren predatie (26%), werkzaamheden (6%) en verlaten (3%). Bij 5% van de nesten werd de exacte oorzaak van verlies niet genoteerd of was niet te achterhalen

Beschermingsmaatregelen per bewerking (n=406)		
	% uit	aantal
Aanaarden (AA)	92%	12
Bemesten (BM)	70%	95
Gewasbescherming (GB)	86%	98
Ploegen/ eggen (PE)	53%	90
Rollen/ slepen (RS)	80%	10
Zaaien/ poten (ZP)	49%	42
Beweiden (BW)	100%	2
Maaaien (OM)	100%	18
Overig	59%	39

Tabel 3. Beschermingsmaatregelen per bewerking (n= 406)

in het veld. Na jaren van afname was er in 2010 weer een lichte toename in predatie te zien. Op de foto een pootafdruk van een das, waargenomen in het weidevogelgebied van de groep Gasteren. (figuur 3).

Beschermingsactiviteiten

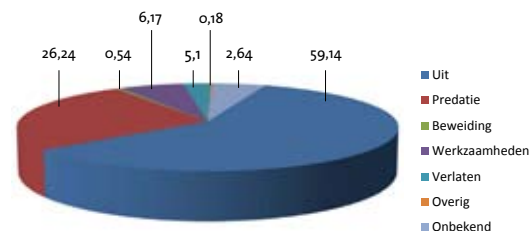
Bij 406 nesten werden beschermingshandelingen genoteerd. De beschermingsmaatregelen en resultaten per type bewerking staan weergegeven in tabel 3. Het uitkomstresultaat laat zien dat gemiddeld 69% van de beschermde nesten daadwerkelijk is uitgekomen.

Ondanks de, door Sovon Vogelonderzoek aangetoonde, verhoogde kans op predatieverlies bij het bezoeken van nesten, blijkt uit deze cijfers dat het beschermen van nesten loont! Beschermingsactiviteiten per soort staan weergegeven in figuur 4.

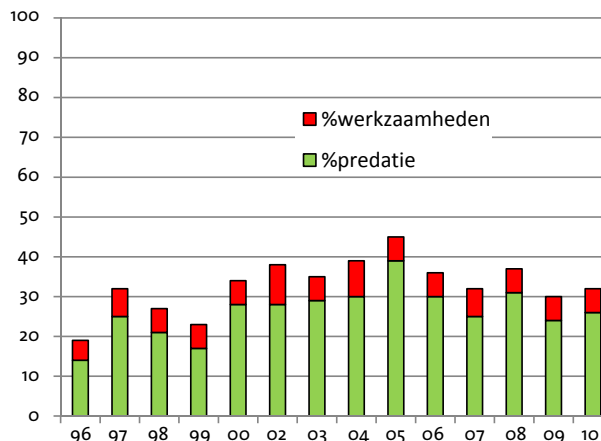
Websites Weidevogelbescherming

Kijk ook eens op de site www.weidevogelbescherming.nl en www.weidevogels.nu. Op deze sites vind u naast vele onderzoeksrapporten, foto's en foldermateriaal ook de broedresultaten van alle in Nederland actieve weidevogelbeschermingsgroepen. Vanaf het broedseizoen 2011 is hier ook een applicatie voor u telefoon of gps te downloaden. Met dit

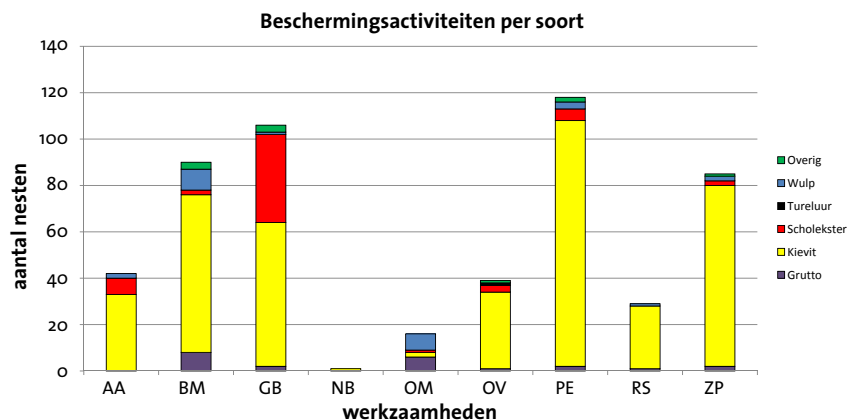
programma is het mogelijk uw nesten in het veld te registreren. Na het veldbezoek kunt u de gegevens uploaden in het registratieprogramma op de website.

Figuur 2. Taartdiagram uitkomst- en verliesoorzaken alle soorten in %

figuur 3. Percentage verlies door predatie en werkzaamheden

Aanaarden (AA); Bemesten (BM); Gewasbescherming (GB); Beweiden (NB); Maaien (OM); Overig (OV); Ploegen/Eggen (PE); Rollen/Slepen (RS); Zaaieren/Poten (ZP).

Figuur 4. Beschermingsactiviteiten per soort

Bijlage 1: Uitkomstresultaten per soort

	<i>Totaal</i>	<i>Bekend</i>	<i>Uit</i>	<i>Niet uit</i>	<i>% uit</i>	<i>Pred.</i>	<i>Bew.</i>	<i>Werk.</i>	<i>Verl.</i>	<i>Ov.</i>	<i>Onb.</i>
Bergeend	1	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Canadese gans	6	6	2	4	33.33	0	0	0	4	0	0
Gele kwikstaart	2	2	1	1	50.00	0	0	1	0	0	0
Graspieper	3	3	2	1	66.67	0	0	0	0	1	0
Grauwe gors	1	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Grutto	112	108	76	32	70.37	21	1	5	3	0	2
Kievit	1887	1729	1005	724	58.13	465	8	118	45	2	86
Kleine plevier	1	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Kolgans	1	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Kuifeend	4	4	3	1	75.00	1	0	0	0	0	0
Meerkoet	3	3	3	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Nijlgans	1	1	0	1	0.00	1	0	0	0	0	0
Patrijs	1	1	0	1	0.00	1	0	0	0	0	0
Scholekster	283	248	142	106	57.26	68	1	11	4	1	21
Tureluur	19	17	13	4	76.47	3	0	0	1	0	0
Veldleeuwerik	12	11	9	2	81.82	1	0	0	1	0	0
Waterhoen	1	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Wilde eend	5	5	0	5	0.00	2	0	0	1	0	2
Wulp	96	94	62	32	65.96	24	2	3	0	0	3
Totaal	2439	2237	1323	914	59.14	587	12	138	59	4	114
Percentage van bekend resultaat			59.14	40.86		26.24	0.54	6.17	2.64	0.18	5.10

Pred.=predatieverlies; Bew.= beweidingsverlies; Werk.= verlies door werkzaamheden; Verl.= verlaten; Ov.= overige verliesoorzaken; Onb= onbekend

Bijlage 2: Aantal gevonden nesten per groep

	Kievit	Grutto	Scholek.	Wulp	Turel.	Watersnip	Overig	Totaal
Natuur- en milieuvereniging 'Het Stroomdal'	331	36	59	6	1	0	2	435
Natuurwerkgroep Dalen	93	13	20	2	0	0	0	128
IVN Westerveld	16	0	0	0	0	0	0	16
Stichting Vogelwerkgroep Emmen	210	2	31	8	0	0	1	252
De Weide Hoogeveen	31	1	6	0	0	0	1	39
Weidevogelbescherming Hooghalen	24	0	1	0	0	0	0	25
IVN Aa & Hunze	60	3	22	0	1	0	6	92
Vogelwacht Eelde e.o.	190	5	35	9	6	0	12	257
Weidevogelbescherming Koekange	28	0	3	2	0	0	0	33
Vogelwerkgroep Vliegvlug Meppel	30	0	1	2	0	0	0	33
IVN Norg	51	2	7	3	2	0	4	69
Weidevogelbescherming Roderwolde	0	0	0	0	0	0	0	0
Weidevogelbescherming Roden	35	2	3	0	3	0	0	43
Weidevogelbescherming Roden-Zuid	0	0	0	0	0	0	0	0
Weidevogelbescherming Ruinen	46	3	1	12	0	0	1	63
Weidevogelbescherming Oosterhesselen	67	4	9	7	0	0	0	87
Weidevogelbescherming Assen	97	6	24	4	0	0	2	133
IVN Peize	0	0	0	0	0	0	0	0
Natuurwerkgroep Ruinerwold	66	7	5	11	3	0	0	92
Vogelwacht Uffelte e.o.	108	3	8	12	1	0	0	132
Weidevogelbescherming Vries	12	0	3	0	0	0	0	15
Weidevogelbescherming Westerbork	76	6	15	1	0	0	6	104
Stichting Boermarkte Wapserveen	35	1	2	0	1	0	1	40
Weidevogelbescherming Echten	11	0	2	0	0	0	0	13
Boerenlandvogels De Veenkolonien	77	5	6	5	0	0	1	94
Weidevogelbescherming Zeijerveld	0	0	0	0	0	0	0	0
Weidevogelvereniging Limosa limosa Zuidlaren	59	4	7	2	1	0	2	75
Weidevogelbescherming Zwiggelte	20	2	1	1	0	0	0	24
Weidevogelbescherming Kerkenveld	7	1	2	0	0	0	0	10
Weidevogelbescherming Alteveer	44	4	5	8	0	0	3	64
Ver. Vrienden van de Weidevogels	0	0	0	0	0	0	0	0
Weidevogelbescherming Beilen	18	1	1	1	0	0	0	21
Weidevogelbescherming Gasteren	16	1	2	0	0	0	0	19
Individuele vrijwilligers	29	0	2	0	0	0	0	31
Totaal	1887	112	283	96	19	0	42	2439

Bijlage 3: Contactpersonen groepen

Natuur- en milieuvereniging 'Het Stroomdal'	J. Nicolai	Eschenbruggerdijk 57	7742 PC	Coevorden	0524-516727
Natuurwerkgroep Dalen	J. de Blouw	Emmerweg 11	7751 AL	Dalen	0524-552343
Stichting vogelbescherming Emmen	L. Buwalda	Meerstraat 12	7815 XG	Emmen	06-13690069
Weidevogelbescherming Oosterhesselen	J.P. Cleveringa	Smalthaarweg 10	7861 BN	Oosterhesselen	0524-581331
Weidevogelbescherming Alteveer	H. Lunsing	Oostenrijkselaan 6	7901 AL	Hoogeveen	0528-274639
Weidevogelbescherming 'De Weide'	M. v/d Aart	Pijlkruid 11	7909 HK	Hoogeveen	0528-276799
Weidevogelbescherming Echten	K. Smit	Dissel 7	7921 DE	Zuidwolde	0528-372802
Weidevogelbescherming Kerkenveld	R. Romer	Burg.Jansstraat 25	7926 VA	Kerkenveld	0528-361935
Vogelwerkgroep Vliegvlug	H. Folkerts	Werkhorst 3	7944 AP	Meppel	0522-257282
Milieusamenwerkingsverband 't Riestlaand	R. Rooze	Commissieweg 7	7957 NC	De Wijk	0522-442004
Weidevogelbescherming Koekange	G. Veld	Pr. Magrietlaan 12	7958 SC	Koekange	0522-452172
Natuurwerkgroep Ruinerwold	K. Boxem	Dr. Larijweg 99	7961 NP	Ruinerwold	0522-481861
Weidevogelbescherming Ruinen	H. Bennink	Zuides 10	7963 CR	Ruinen	0522-471940
Vogelwerkgroep Uffelte	H. Leenstra	Leeuwerikweg 3	7971 DS	Havelte	0521-342233
Stichting Boermarke Wapserveen	J. Kiestra	Wapserveenseweg 19	7986 PJ	Wittelte	0521 382382
IVN Dwingelloo	J. de Weerd	Entingheweg 14a	7991 CC	Dwingelloo	0521-591388
Weidevogelbescherming Roden	J. Baard	Zonnehof 20	9301 JC	Roden	050-5015243
Weidevogelbescherming Roden-zuid	H. Koenen	Havixhorst 51	9301 WZ	Roden	050-5015452
Weidevogelbescherming Roderwolde	H. Heuker	Bovenland 15	9315 PH	Roderwolde	050-5033262
IVN Norg	P.H. Heide ter	Vennebroek 10	9331 LH	Norg	0592-670173
Weidevogelbescherming Assen	S. Rienks	Zonedauwstraat 25	9404 JP	Assen	0592-310376
Weidevogelbescherming Zeijerveld	K. Wold	Nic. Beetslaan 5	9405 BB	Assen	0592-355902
WVB Gasteren	G. Struik	Dreslanden 10	9407 JV	Assen	0592-343554
Weidevogelbescherming Westerbork	J. Bos	Makkum 38	9411 TK	Beilen	0593-332816
Weidevogelbescherming Beilen	J. Kwint	Berkenlaan 6	9411AX	Beilen	0593-522119
Weidevogelbescherming Hooghalen	H. Boer	Laaghalerstraat 45	9414 AL	Hooghalen	0593-592807
WVB Smilde .eo.	E. Meeuwissen	Buitenrodene 11	9422 LP	Smilde	0592-420426
Weidevogelbescherming Zwiggelte	W. Schuurmans	Zevenhoeksweg 1	9433 PE	Zwiggelte	0593-331479
IVN Aa & Hunze	J. Oosterveen	Woerdakkers 21	9461 EB	Gieten	0592 261867
Weidevogelbescherming Vries	R. Barkhof	Boskamp 16	9481 JG	Vries	0592-541581
Weidevogelbescherming de Veenkolonien	A. v/d Vinne	Essenhage 31	9501 TN	Stadskanaal	0599-616157
VVW Borger	Mevr. Roossien	Hamrik 7	9531 ES	Borger	0599-235474
Limosa limosa Zuidlaren	N. Kuik	Lauwers 5	9642 KX	Veendam	0598-621724
IVN Peize	W. v/d Wijk	De Vries Lamstraat 10	9744 HV	Hoogkerk	050-5566228
Vogelwacht Eelde e.o.	G. van Steenwijk	Hoofdweg 100	9761 EL	Eelde	050-3093515

Het werk van Landschapsbeheer Drenthe
wordt mede mogelijk gemaakt dankzij

provincie Drenthe

Zorg voor ons landschap

RUIMTE VOOR PLANT EN DIER

Ruimte voor plant en dier

Landschapsbeheer streeft naar een integrale landschapszorg met speciale aandacht voor het verbeteren van leefgebieden voor bedreigde en/of streekeigen plant- en diersoorten. De provinciale organisaties beschikken over de specifieke kennis die nodig is om de regionaal sterk verschillende leefgebieden ook op kleine schaal in stand te houden, zoals in boomgaarden en groenstroken. Dat verzekert een levend landschap voor de toekomst.

Dat doen we samen

Landschapsbeheer is een professionele vrijwilligersorganisatie. Samen met grondeigenaren werken duizenden vrijwilligers aan beheer, herstel en ontwikkeling van ons landschap. Zij doen dat met kennis van de bijzondere landschappen die Nederland heeft, zoals de Drentse hei, de Brabantse vennen en de Noord-Hollandse polders. Landschapsbeheer zorgt voor opleiding, begeleiding, gereedschap en veilige werkomstandigheden.

Landschapsbeheer Drenthe

Nijend 18a - 9465 TR Anderen

T (0592) 316 616 - F (0592) 330 111

E drenthe@lbdrenthe.nl - www.lbdrenthe.nl

Zorg voor ons landschap

DAT DOEN WE SAMEN

Fotografie

Roy Gommer	(voorzijde)
Jaap van Gorkum	(p. 2; p. 3; p. 5 links, rechts; p. 7 boven, onder; p. 10; p. 15)
Kathelijn De Maeijer	(p. 4 links)
Olf Garming	(p. 4 boven)
Hilbert Folkerts	(p. 7, midden)
Gerrit Struik	(p. 11)
Bert Dijkstra	(p. 8; achterzijde)

Tekst

Bert Dijkstra, Kathelijn De Maeijer,
Jaap van Gorkum

Financiering weidevogelproject

Provincie Drenthe
Vormgeving en druk
Muticopy Assen